

TÁRSAS KAPCSOLATOK

4.OSZTÁLY

ÁLTALÁNOS ISKOLA 4. ÓRA

Készítette az EFOP 1.8.0-VEKOP-17-2017-00001
„Egészségügyi ellátórendszer szakmai módszertani fejlesztése” című projekt
Népegészségügyi alprojekt A/III. munkacsoportja.

A projekt a Széchenyi 2020 program keretében valósul meg.

Eredménytermék készítésének dátuma:
2020.03.15.

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

FOGLALKOZÁSTERV 45 perces tanóra

Célcsoport/osztály: 4. osztály

Modul megnevezése: Társas kapcsolatok

Témakör megnevezése: Konfliktusok a barátságban

Órakeret/Időtartam: 45 perces tanóra

1. Feldolgozandó ismeretek: A konfliktus mint a kapcsolatok velejárója. Megértés, kommunikáció és együttműködés. Pozitív visszajelzések adása és fogadása

2. Kulcsfogalmak: bizalom, bizalmatlanság, kommunikáció, barátság, konfliktus, vita

3. Kapcsolódás a tantárgyak között: Magyar nyelv és irodalom, Etika

4. Kapcsolódás a többi modul között: Lelki egészség

5. A foglalkozás fejlesztési eredményei:

- Ismeri a konfliktus fogalmát
- Tudatosítja, hogy a konfliktus az emberi kapcsolatok velejárója
- Különbséget tud tenni konfliktus és más helyzetek között
- Tudatosítja, hogy a konfliktusok kezelhetőek
- Fejlődik az önkifejezés, a véleményalkotás.

6. Témakörhöz kapcsolódó, felhasználható források a pedagógusnak :

1. Horváth-Szabó Katalin-Vigassyné Dezsényi Klára: **Az agresszió kezelése** Tanári kézikönyv. (2001) Szociális és Családügyi Minisztérium Budapest.
2. Hanula Erika **A csúfolódásról** www.csupaszivmagazin.hu/a-csufolodasrol/ Letöltés: 2019. 12. 01.
3. **INTERAKTÍV JÁTÉKTÁR** Agressziókezelés, toleranciafejlesztés az iskolában Készült a Mérei Ferenc Fővárosi Pedagógiai és Pályaválasztási Intézetpénzügyi támogatásával, oktatási célra Összeállította:Kiss Nóra-Király Barnabás-Szilágyi Gabriella Szerkesztette:Kiss Nóra-Piszker Ágnes dr.
4. **Játékoskönyv** (2009) Nyugat-Magyarországi Egyetem http://tanitonline.hu/uploads/2899/jatekos_konyv_2009.doc Letöltés: 2019. 12. 06.
5. Shapiro D. **Konfliktus és kommunikáció (Át a konfliktuskezelés labirintusán)** (1995) Open Society Institute. Egészségvirág Egyesület

Időkeret	Elsajátítandó tudásanyag Ismeretek/tartalmak/célok	Óra/Foglalkozás menete Feldolgozás: tanítói, tanári/tanulói tevékenységek	Alkalmazott módszerek/ szervezési módok, munkaformák	Alkalmazott szemléltető eszközök, felszerelések, oktatástechnikai eszközök
2 perc	Az osztálytermi csoportos munka feltételeinek az előkészítése, a struktúra megteremtésének az első fázisa.	I. Az óra/foglalkozás bevezetése Óra előtti szervezés – szellőztetés, a foglalkozáshoz szükséges eszközök előkészítése A tanulók elfoglalják a helyüket a teremben.	Tanári/csoportvezetői tevékenység, aktivitás A téma felírása a táblára	Ajánlatos a székeket körbe rakni, hogy a terem közepén legyen hely köralkotásra, játékra, egymás arcát láthassák a tanulók.
5 perc	Ráhangelődés, szemléltető bevezetése a témának.	II. A gyűrött papír Forrás: Hanula Erika: A csúfolódásról Csupa Szív Magazin https://www.csupaszivmagazin.hu/a-csufolodasrol/ A csoportvezető pedagógus kéri a gyerekeket, hogy fogják kézbe a papírlapot, majd gyűrjék össze jó alaposan. Rá lehet taposni, csak eltépni nem lehet. (1 perc) Majd megkéri a tanulókat, hogy simítsák ki a lapot, amennyire csak tudják, és nézzék meg milyen sok gyűrődés látszik rajta, milyen koszos és megviselt lett a papír. Aztán a gyerekek simítsák ki a lapot, próbálják helyreállítani az eredeti állapotot. (1 perc) Csoportos megbeszélés során osszák meg a tapasztalatukat, hogy milyen eredménnyel tudták helyreállítani a lapot, mutassák meg. A pedagógus kérdezze meg, hogy ez az emberi kapcsolatokban is előfordul-e,	A csoportvezető pedagógus instrukciót ad, biztat. Az élménymegosztást facilitálja. A gyerekek a papír összegyűrése közben valószínűleg agresszív indulatokat fognak megélni, esetleg hangosak lesznek. Ez a gyakorlat velejárója. A megbeszélés során az érzelmek és indulatok kimondásra kerülhetnek.	Minden gyermek számára egy sima fehér papírlap.

10 perc	Nonverbális, mozgásos gyakorlat. Célja a bemelegítés, az én-határok és én-védelem megtapasztalása. Konfliktushelyzetben a szerepek beazonosítása: áldozat, védelmező, bántalmazó. Ráhangolódás a másik személyre. Figyelem, koncentráció.	hogyan egy „sima”, jó kapcsolatot összegyűrünk, meggyötrünk, és hogyan lehet azt helyrehozni. III. Pajzs és Bomba Forrás: INTERAKTÍV JÁTÉKTÁR A gyakorlat során minden tanuló választ magának az osztály/csoport tagjai közül egy Bombát (bántalmazót) és egy Pajzsot (védelmezőt). Ezt a választást nem mondja meg a többieknek. A csoport tagjai a térben szabadon mozognak, majd a pedagógus jeladására pl. tapsra úgy kell helyezkedniük a csoporttagoknak, hogy a védelmező mindig közöttük és a választott bántalmazója között helyezkedjen el. Így a védelmezőnek kiválasztott társ „pajzsként” védve őt. Nagy létszámú osztály esetében két egyforma létszámú csoport külön vesz részt a gyakorlatban. Az osztály másik fele megfigyeli, hogyan sikerül elhelyezkedni védelmezett helyzetbe a csoporttagoknak. A csoportos megbeszélés a következő kérdésekre térjen ki: Mennyire volt nehéz Bombát és Pajzsot választani? Sikerült-e a Pajzs segítségével védelmet találni magad számára? Mi az, ami ezt nehezítette? Rájöttél-e, hogy téged választottak-e védelmezőnek, vagy sem? Fontos: Azt ne kérdezze meg a pedagógus,	A csoportvezető pedagógus a következő instrukciót adja. „Az a feladat, hogy a csoporton belül mindenki válasszon magának egy embert, aki az ő Bombája, bántalmazója/ ellensége lesz egy játék erejéig. Csöndben válaszd ki őt, és ha megvan, akkor válassz egy másik embert is, aki a védelmeződ, Pajzsod lesz.” Ha mindenki elkészült, akkor tapsra kezdjétek el mozogni a térben! Arra kell figyelnetek, hogy a bántalmazód és közted mindig ott legyen a védelmeződ!” (TAPS) A gyakorlat után a pedagógus a csoportos megbeszélést moderálja. A tanulók követik az instrukciót, a gyakorlat után megosztják érzéseiket, élményeiket.	

15 perc	A konfliktus szükségszerű velejárója az életünknek, ezért maga a konfliktus nem jó vagy rossz jelenség. Sokféle konfliktus létezik, ezért nehéz egyféleképp látni és meghatározni. A konfliktusok A tanulók megismerik a konfliktus fogalmát, tudatosítják saját felelősségüket a konfliktusbeli viselkedésükben. Az interperszonális konfliktusok békés megoldásformáinak kereséséhez nyújt ez az óra segítséget.	hogy kit választottak bántalmazónak és a védelmezőnek. IV. Csoportos beszélgetés a konfliktusról a baráti kapcsolatokban Bevezetésképpen a tanulók egy munkalapot kapnak egy rövid kérdőívvel, amit egyénileg töltenek ki. Instrukció: „Pipáld ki, ha egyetértesz az alábbi kijelentéssel!” A tanulók 3-4 fős kiscsoportban megbeszélik, hogy melyik állítást tartják igaznak. A kiscsoportok megegyeznek abban, hogy melyik kijelentést fogadják el mindannyian. A nagycsoportos megbeszélés során a kiscsoportok egy-egy kijelentést választanak indoklással, hogy szerintük melyik igaz a munkalapon. A csoportos megbeszélés térjen ki arra, hogy mit nevezünk konfliktusnak. Mi különbözteti meg a konfliktust más fogalmaktól pl. erőszak, vita, verekedés. Mennyire elfogadható, a konfliktus a baráti kapcsolatokban. Milyen viselkedések nem fogadhatók el a barátok között.	A csoportvezető pedagógus kiosztja a kérdőívet, elmondja a z instrukciót, moderálja a megbeszélést. A kiscsoportos megbeszélés idején a táblára rögzíti a kijelentéseket.	Kérdőív, íróeszköz

10 perc	Pozitív üzenetek adása és fogadása. Érzelmi intelligencia. Pozitív énkép. Önértékelés.	V. Szívmelengető és szívsurkáló szavak Forrás: Az agresszió kezelése A táblára a pedagógus felírja a két fogalmat: SZÍVSZURKÁLÓ SZAVAK, SZÍVMELENGETŐ SZAVAK. Röviden jellemzi őket: a szívmelengető szavak örömet okoznak, a szívsurkálóak rosszkedvet, fájdalmat. A tanulók mindegyikre mondanak néhány példát. Egy papírt kap mindenki, amire a saját nevét felírja. A lapra a többiek csak szívmelengető kifejezést írhatnak fel neki. A lapot harmonika-formában hajtogatva továbbadják a mellettük ülőnek, aki szintén hozzáír egy kifejezést. Ezt a gyakorlatot az osztály kettő-három 8-10 fős csoportkörben végzik. Amikor mindenki megkapta a lapját, elolvassák. Fontos, hogy a tanár ügyeljen arra, hogy ne kerüljön véletlenül se szívsurkáló kifejezés a papírra. Javaslat: A lapokat a pedagógus gyűjti be, és ő olvassa fel. Ez a gyakorlat ott rejt kockázatot, ahol erős a kiközösítő, bántalmazó viselkedés az osztályban. A nagycsoportos megbeszélés arra térjen ki, hogy milyen érzés volt hallgatnia szívmelengető kifejezéseket, üzeneteket.	A csoportvezető pedagógus felírja a táblára a két kifejezést egymás mellé SZÍVMELENGETŐ SZÍVSZURKÁLÓ A tanulóktól példát kér mindkettőre. Kiosztja a papírlapokat. Elmondja az instrukciót, figyelni, segíti a feladatvégzést. Felolvassa a szívmelengető szavakat.	papír, íróeszköz, tábla, kréta/táblafilc

3 perc	Az érzések visszatükrözése nonverbális módon.	VI. Zárás, visszajelzés Hogy érezted magad a mai foglalkozáson? Minden tanuló a domináns keze felemelésével fejezze ki a hangulatát. Ha ökölben van a keze, akkor nagyon rosszul. Ha teljesen nyitott a tenyere, akkor nagyon jól, ha a kettő között, akkor az ujjai számával jelezze, hogyan 1-5 között.	A csoportvezető pedagógus elmondja az instrukciót, tekintettel követi a kézjelzést, és megköszöni a visszajelzést és a közös munkát.	

10 PERCES kiemelhető blokk

Célcsoport/osztály: 4. osztály

Modul megnevezése: Társas kapcsolatok

Témakör megnevezése: Konfliktusok a barátságban

Órakeret/Időtartam: 10 perc

Időkeret	Elsajátítandó tudásanyag Miről szól az adott rész? Ismeretek/tartalmak/célok	Óra/Foglalkozás menete Feldolgozás: tanítói, tanári/ tanuló tevékenységek	Alkalmazott módszerek/ szervezési módok, munkaformák	Alkalmazott szemléltető eszközök, felszerelések, oktatástechnikai eszközök
10 perc	A konfliktus szükségszerű velejárója az életünknek, ezért maga a konfliktus nem jó vagy rossz jelenség. Sokféle konfliktus létezik, ezért nehéz egyféléképp látni és meghatározni. A konfliktusok A tanulók megismerik a konfliktus fogalmát, tudatosítják saját felelősségüket a konfliktusbeli viselkedésükben. Az interperszonális konfliktusok békés megoldásformáinak kereséséhez nyújt ez az óra segítséget.	Csoportos beszélgetés a konfliktusról a baráti kapcsolatokban Bevezetésképpen a tanulók egy munkalapot kapnak egy rövid kérdőívvel, amit egyénileg töltenek ki. Instrukció: „Pipáld ki, ha egyetértesz az alábbi kijelentéssel!” A tanulók 3-4 fős kiscsoportban megbeszélik, hogy melyik állítást tartják igaznak. A kiscsoportok megegyeznek abban, hogy melyik kijelentést fogadják el mindannyian. A nagycsoportos megbeszélés során a kiscsoportok egy-egy kijelentést választanak indoklással, hogy szerintük melyik igaz a munkalapon. A csoportos megbeszélés térjen ki arra, hogy mit nevezünk konfliktusnak. Mi különbözteti meg a konfliktust más fogalmaktól pl. erőszak, vita, verekedés. Mennyire elfogadható, a konfliktus a baráti kapcsolatokban. Milyen viselkedések nem fogadhatók el a barátok között.	A csoportvezető pedagógus kiosztja a kérdőívet, elmondja a z instrukciót, moderálja a megbeszélést. A kiscsoportos megbeszélés idején a táblára rögzíti a kijelentéseket.	Kérdőív, íróeszköz

Melléklet:

	EGYETÉRTEK	NEM ÉRTEK EGYET
A barátok		
mindig őszinték egymáshoz		
időnként vitatkoznak egymással		
pletykálhatnak a másik háta mögött		
haragudhatnak egymásra		
lehetnek féltékenyek a másokra		
képesek megbocsájtani egymásnak		
eltávolodhatnak egymástól		
nem haragudhatnak egymásra		
bíznak egymásban		
nem lehetnek konfliktusban egymással		

Kiegészítő gyakorlatok:

1. Rajz a konfliktusról

A tanulók rajzolják le képben, hogyan néz ki a konfliktus rajzban. A rajzok elkészülte után néhány önként jelentkező bemutatja a rajzát, ő hogyan képzei a konfliktust képben. A megbeszélés során a csoportvezető térjen ki arra, hogy vannak-e közös vonások a konfliktus ábrázolásában.

Forrás: Shapiro D. **Konfliktus és kommunikáció** (Át a konfliktuskezelés labirintusán) (1995) Open Society Institute. Egészségvirág Egyesület 137. oldal

2. Háború és béke

A gyerekek párokat alkotnak. Minden pár kiválaszt egy szituációt, amelyből valamilyen vitát, veszekedést, összeszólalkozást keresnek ki az élet valamely területéről. Amikor eldöntötték, mit adnak elő, akkor azt csak gesztusok és testtartás, magatartás segítségével jelenítik meg. A többieknek ki kell találniuk, hogy milyen helyzetről lehet szó. Megbeszéléskor érdemes szót ejteni arról, hogy milyen magatartásnak milyen következménye van egy adott konfliktushelyzetben.

Forrás: **Játékoskönyv** (2009) Nyugat-Magyarországi Egyetem http://tanitonline.hu/uploads/2899/jatekos_konyv_2009.doc Letöltés: 2019. 12. 06.

3. *Barátságban egy kis veszekedés olyan jó, mint étekben a bors.*

Olvasd el a következő idézetet, és mondd el a véleményedet arról, hogy igaza volt-e Mikes Kelemennek.

„De hogy vagyon a, hogy mi még egyszer sem haragudtunk meg egymásra? Mert azt mondják, hogy a barátságban egy kis veszekedés olyan jó, mint az étekben a bors. Mindazonáltal édes néném, hagyjuk el az olyan borsolást, és éljünk egyességben; mert én a csendes barátságot szeretem. A macskához illik a morgolódo barátság.”

Mikes Kelemen levelei XC. Rodostó, 18. april 1729. <http://mek.oszk.hu/12200/12267/html/02.htm> Letöltés: 2020. 03. 03.